

Вступ	3
Тема I. Вступ до курсу «Історія України»	4
Історія як наука: предмет і завдання курсу	4
Історичні джерела	5
Джерелознавство	10
Історіографія	12
Допоміжні історичні дисципліни	19
Методологія історичної науки	21
Принципи історичних досліджень	22
Хронологія історії	23
Видатні дослідники історії України та їх погляди	24
Тема II. Зародження та початкові етапи формування державності у східних слов'ян	28
Лекція I	28
Первіснообщинний лад на сучасних українських землях	29
Кімерійці. Скіфи. Сармати	37
Античні міста-держави в Північному Причорномор'ї	43
Перші слов'янські археологічні культури	46
Літописні слов'янські племена в Україні. Початки їх державності	51
Лекція II	53
Перше феодальне державне утворення в Східній Європі — Хазарський каганат	54
Державний переворот Обадії, прийняття іудаїзму, розширення території	57
Розвиток міст Хазарії	58
Стосунки Хазарії з сусідніми державами	59
Розгром каганату кн. Святославом	65

Тема III. Давньоруське суспільство в IX–XII століттях	67
Виникнення Руської держави.	
Кому ми цим зобов'язані	68
Форма державності	73
Феодалний спосіб ведення господарства	74
Утвердження Русі. Володимир Великий.	
Введення християнства.	78
Тип державності	82
Духовне життя Русі	93
Тема IV. Соціально-політична історія українських земель у XIII–XIV століттях	101
Піднесення Галицького князівства	101
Виникнення і розвиток Галицько-Волинського князівства	106
Монголо-татарська навала на Русь	111
Причини і наслідки втрати української державності	118
Тема V. Українське суспільство в другій половині XIV—першій половині XVI ст.	120
Ослаблення українських земель	121
«Оксамитова» литовська експансія (1340–1362 рр.)	121
Втрата українськими землями своєї автономії (1385–1480 рр.)	124
Утворення української народності	126
Посилення литовсько-російської боротьби за право бути центром «збирання земель Русі» (1480–1569 рр.)	131
Розвиток міст, ремесел і торгівлі в Україні. Церковні братства	135
Тема VI. Виникнення Кримського ханства	143
Крим у XIII–XIV століттях	143
Створення улусу Золотої Орди	144
Генуезькі і венеціанські колонії в Криму	145
Виникнення Кримського ханства	147
Розвиток феодалізму в Кримському ханстві в XVII–XVIII століттях	151
Занепад Кримського ханства і завоювання його Росією	155
Тема VII. Виникнення та розвиток українського козацтва	158
Стан та перспективи розвитку українського суспільства у складі Литовського князівства і Речі Посполитої. Формування шляхти	159
Повторне закріпачення селянства	163

Причини появи та джерела формування українських козаків. Територія їх розповсюдження	167
Переростання козацтва в окремий стан українського суспільства та його роль у розвитку національної самосвідомості народу України	174
Тема VIII. Українська революція XVII століття.	
Створення козацької держави	182
Козацтво в першій половині XVII ст.	182
Причини, характер та рушійні сили, періодизація національно-визвольної війни українського народу 1648–1657 рр.	190
Політико-правові аспекти державного устрою української козацької держави — Гетьманщини	193
Небезпека виникнення коаліції західно-європейських держав, спрямованої проти Гетьманщини	202
Громадянська війна в Україні (Україна—Руїна)	206
Тема IX. Україна за часів козацької державності (друга половина XVII — кінець XVIII ст.)	216
Консолідація козацької державності на Лівобережжі	217
Українсько-шведський союз І. Мазепи і Карла XII в контексті європейської політики	219
Участь України в Північній Війні. Міжнародне значення битви під Полтавою	224
Спадщина І. Мазепи	226
Причини поразки гетьмана І. Мазепи	228
Національно-визвольні рухи у XVIII ст.	229
Галичина і Правобережна Україна у XVIII ст.	235
Значення української козацької державності — Гетьманщини	245
Тема X. Україна у складі Російської та Австро-Угорської імперій. Епоха національного відродження (кінець XVIII— кінець XIX ст.)	248
Занепад Гетьманщини. Колонізація Росією півдня України	249
Культура України у XVIII ст.	260
Феодално-кріпосницький лад і зародження капіталізму	273
Культурне відродження на початку XIX ст. у західноукраїнських землях	283
Буржуазна революція 1848 р. у Західній Європі — «весна народів» — і реформи в Австрійській імперії	289

Суспільний рух у Галичині в II половині XIX ст.	293
Формування української політичної еліти у XIX ст.	296
Розвиток капіталізму в Україні в II половині XIX ст.	297
Суспільно-політичний рух 60–90-х років XIX ст.	306
✓ Тема XI. Україна початку XX ст. — arena національно- політичних суперечностей та імперіалістичних протиборств. Боротьба за державність (1900–1921 рр.)	322
Лекція I	322
Виникнення перших українських політичних партій на початку XX ст.	323
Події революції 1905—1907 рр. в Україні	325
Західна Україна в період між російською революцією і Першою світовою війною	331
Міжнародні відносини напередодні Першої світової війни	337
Україна в політичних планах країн-учасниць Першої світової війни	340
Антиукраїнські настрої в Росії перед Першою світовою війною	343
Українські політичні партії напередодні війни	346
Україна в роки війни	352
Лекція II	359
Боротьба за державність. Утворення Української Народної Республіки (УНР)	359
Утворення Західно-Української Народної Республіки (ЗУНР)	369
Тема XII. Україна в період радянського тоталітаризму (1919–1939 рр.)	376
Політика більшовиків в Україні у 1919 р. «Воєнний комунізм»	377
Введення нової економічної політики в Україні	381
Входження України до СРСР	386
Політика «українізації» у 20-х роках	388
Соціально-економічний розвиток України в 20-30-х роках. Індустріалізація, колективізація сільського господарства	390

Голодомор в Україні 1932–1933 рр.	393
Становище культури в Україні у 30-х роках. «Розстріляне відродження»	395
Тема XIII. Україна напередодні та в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)	
Початок Другої світової війни і радянська політика відносно Західної України	399
Окупація України військами фашистської Німеччини	404
Радянський партизанський рух в роки Великої Вітчизняної війни	407
Проголошення Акту відновлення Української державності	411
Фашистський терор і посилення руху опору	416
Боротьба ОУН—УПА проти радянських партизан	417
Успіхи ОУН—УПА в боротьбі з окупантами	420
Звільнення України від німецько-фашистських окупантів	422
Втрати України в Другій світовій війні	423
Тема XIV. Становище в Україні в післявоєнний період (1945 — кінець 80-х років)	
Урегулювання територіальних проблем	426
Зовнішньополітичне представництво УРСР	428
Післявоєнна відбудова народного господарства України	431
Дисидентський рух в Україні у 60–80 роках	436
Тема XV. Проголошення і будівництво незалежної Української держави у 90-ті роки	
Перебудова в СРСР і в Україні	445
Акт проголошення незалежності України	449
Внутрішня політика	451
Соціально-економічне становище в незалежній Україні	453
Конституційний процес. Нова Конституція України	455
Виникнення багатопартійної політичної системи в Україні	457
Проблеми української культури в кінці ХХ ст.	459
Зовнішня політика України, її сучасні пріоритети	465